

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет психології та соціальної роботи

ДІАГНОСТИКА І КОРЕКЦІЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ ВІКОВОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

*Методичні рекомендації
для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого
(магістерського) рівня вищої освіти*

Одеса
2023

Укладач:

Юнг Н. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології

Рецензенти:

Родіна Н. В – доктор психологічних наук, професор кафедри диференціальної і спеціальної психології Одеського Національного Університету імені І. І. Мечникова

Цибух Л. Н. – кандидат психологічних наук, зав. кафедри психології, соціальної роботи та інклюзивної освіти КЗВО Академія неперервної освіти Одеської обласної ради

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету
психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 7 від 14.06.2023 р.*

Д44 **Діагностика** і корекція кризових станів вікового розвитку особистості : методичні рекомендації до курсу «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості» для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. Н. В. Юнг. – Одеса, 2023. – 24 с.

Методичні рекомендації містять всю необхідну інформацію з дисципліни «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості» для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти на факультеті психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.

Методичні рекомендації призначено для студентів денної й заочної форми навчання за спеціальністю 053 «Психологія» і может бути використані студентами та викладачами відповідних кафедр. Ціль методичних рекомендацій – надати методичну допомогу студентам в підготовці до дисципліни «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості».

УДК 159.922.6(072)

ЗМІСТ

Вступ	4
Модуль 1. Психологічні особливості переживання особистістю нормативних криз життєвого циклу	8
Модуль 2. Особливості психологічної допомоги у кризових станах вікового розвитку особистості. Діагностика та корекція	10
Теми практичних занять.....	12
Питання з курсу «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості»	18
Рекомендована література	21

Вступ

Удосконалення навчально-виховного процесу належить до соціально-значущих завдань, виконання яких передбачає всебічне використання психологічних знань у формуванні особистості людини та підготовки його до творчої праці. Пропоновані методичні рекомендації покликані допомогти студентам в засвоєнні основних положень сучасної психології, яка вступає «в той етап свого розвитку, коли все більш виразною стає потреба переходу від аналітичного вивчення окремих психічних функцій, процесів і станів до синтезу накопичуваних даних, до розкриття інтегральних якостей людини, до розумінню його як цілісності».

Психологічна теорія покликана формувати не тільки науковий світогляд, а й служити дієвим засобом виховання і навчання. Тому в розгляді програмного матеріалу нами були включені питання, що мають безпосередній вихід у практику навчання і виховання. У зв'язку з цим з численних посібників з загальної психології відібрані ті матеріали, які розкривають інтегративні якості особистості і включають як загальну характеристику психічних явищ, так і окремі елементи із зазначенням на їх місце в цілісній структурі особистості. Матеріали поміщені у вигляді схем, що дають наочне кончина про структуру психічного явища і співвідношення його компонентів, визначення основних понять, що відносяться до даної теми.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу у вищій школі. Внутрішня переробка лекційного матеріалу, формування власних оціночних суджень, прагнення до самоосвіти і творчого використання знань у майбутній професійній діяльності, є умовою успішного становлення фахівця. У всіх запропонованих національних стандартах в галузі освіти провідне місце відводиться самостійної творчої роботи студента. Входження України в Болонський процес, впровадження у вищих навчальних закладах кредитно-

модульної системи навчання передбачає зміни в в навчальному процесі: в навчальних планах реалізується тенденція до скорочення аудиторних годин і збільшення кількості годин, які відводяться на самостійну роботу студента.

Навчальний курс "Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості" є одним із курсів циклу професійної підготовки магістрів психологічного відділення і включає сплановані та рівномірно розподілені складові теоретичної та практичної підготовки. Основна мета курсу полягає в оволодінні майбутніми фахівцями психологічними знаннями щодо закономірностей і специфічних проявів кризових станів вікового розвитку особистості, діагностика і корекція та психологічний супровід людини й допомоги в цих умовах; сформувати загальнокультурні і професійні компетентності, у т.ч. можливість використовувати в прикладних дослідженнях базові знання з області теорії та методології психологічної науки.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**: а) загальних (ЗК): ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК7. Здатність діяти соціально, відповідальне та свідомо. б) спеціальні компетентності (СК):СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості. СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки. ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях. ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності. ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Вивчення дисципліни «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості» здійснюється в рамках лекційно-практичної системи й передбачає:

1. Лекційний курс;

2. Практичні заняття;

Лекція (лекція-повідь, лекція-бесіда, лекція-дискусія). В ході лекцій за характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, синтетичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та частково-пошуковий метод.

Практичні заняття, які включають заняття для закріплення і систематизації знань, та заняття для вивчення нового матеріалу. За формою проведення -бесіда; обговорення (реферативний), дискусія, практикум.

Підсумковий контроль знань з навчальної дисципліни:

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення

аудиторних занять (лекції, семінарські заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на семінарських заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: реферати, презентації, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю – залік. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю (заліку). Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру. Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою.

Здобувач одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Психологічні особливості переживання особистістю нормативних криз життєвого циклу.

Тема 1. Психологічні особливості переживання особистістю криз дитинства та підліткового віку.

1.1. Поняття криз дитинства та їх роль у житті особистості.

1.2. Підліткова криза та кризи студентського віку (криза адаптації до умов навчання, криза «середини» навчання, криза випускника, криза відрахування).

У 1 змістовому модулі (тема 1) розглядаються питання: психічне розвиток дитини дитячого віку; дитинство: базальне довіру - базальне недовіру; вроджені форми психіки і поведінки; психосоціальний розвиток в дитинстві; діагностика та корекція кризових станів дитинства ; ране дитинство: автономія - сором і сумнів; пізнання і поведінку в ранньому віці; психосоціальний розвиток в ранньому дитинстві; діагностика и корекція кризових станів в ранньому дитинстві. Загальна характеристика розвитку дитини від одного року до трьох років; вік гри: ініціатива – вина; розвиток пізнавальних процесів і діяльності в дошкільному віці; діагностика и корекція кризових станів в дошкільному віці; шкільний вік: працьовитість – неповноцінність; розумовий і поведінковий розвиток молодшого школяра; психосоціальний розвиток в ранньому дитинстві; діагностика и корекція кризових станів молодшого школяра; юність: его-ідентичність - рольове змішання; інтелектуальний розвиток в підлітковому і юнацькому віці; психосоціальний розвиток в підлітковому і юнацькому віці; діагностика и корекція кризових станів в підлітковому і юнацькому віці; рання зрілість: інтимність – ізоляція; фізичне та когнітивний розвиток в ранній дорослості; психосоціальний розвиток в ранній дорослості.

Тема 2. Психологічні особливості переживання особистістю криз дорослості та похилого віку.

2.1. Кризи ранньої дорослості. Криза середини життя.

2.2. Криза виходу на пенсію та криза похилого віку.

У 1 змістовому модулі (тема 2) розглядаються питання: періодизація психічного розвитку за В. Штерном, З. Фрейдом, П. Блонським, Л. Виготським, Д. Ельконіним, Е. Еріксоном. Провідна діяльність, соціальна ситуація розвитку, новоутвори, криза розвитку як критерії вікової періодизації; поняття сензитивного періоду розвитку психічних функцій. психологічні особливості переживання особистістю криз дорослості та похилого віку; кризи ранньої дорослості; криза середини життя; криза виходу на пенсію та криза похилого віку; «Пенсійна криза»: зміст та психологічні умови її подолання.

Тема 3. Сімейні кризи Життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї.

3.1. Молода сім'я як особливий етап в структурі сімейного циклу.

3.2. Нормативні сімейні кризи і закономірний характер їх виникнення.

3.3. Психологічні причини сімейних криз. Ненормативні кризи в сім'ї.

У 1 змістовому модулі (тема 3) розглядаються питання: діагностика та корекція сімейних криз; життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї; молода сім'я як особливий етап в структурі сімейного циклу; нормативні сімейні кризи і закономірний характер їх виникнення; психологічні причини сімейних криз; ненормативні кризи в сім'ї.

Модуль 2. Особливості психологічної допомоги у кризових станах вікового розвитку особистості. Діагностика та корекція.

Тема 1. Дослідження кризових станів.

1.1. Особливості психологічного супроводу та психологічної допомоги особистості, яка переживає кризовий стан.

1.2. Стратегії розв'язання життєвої кризи. Подолання життєвих криз як феномен.

1.3. Особливості функціонування Его-системи особистості у період кризи та після неї.

1.4. Реструктуризація системи відносин людини зі світом, оточуючими людьми. Зміна відношення до самого себе.

1.5. Перетворення мотиваційно-ціннісної та смислової систем людини.

1.6. Стратегії подолання життєвих криз та їх типологія.

У 2 змістовому модулі (тема 1) розглядаються питання: Его – психології, як результат розвитку психоаналізу; епігенетичні принципи; розвиток особистості: психосоціальні стадії; дорослість як предмет психологічного дослідження; актори і закономірності розвитку дорослого; психічна зрілість: зміст і структура; проблеми періодизації психічного розвитку дорослої людини: періоди і фази дорослості; кризові явища дорослості; анатомо-фізіологічні зміни та стан здоров'я людини середнього віку; соціальні умови розвитку в період середньої дорослості; криза середини життя; розвиток особистості людини в середині життя. Акмеологія. Особливості розвитку мотиваційної та афективної сфер в середньому віці. Розвиток психічних пізнавальних процесів у період середньої дорослості.

Тема 2. Особливості кризового консультування та психотерапії

2.1. Поняття кризового консультування та його особливості.

2.2. Види й техніки кризового консультування.

2.3. Принципи кризового консультування: анонімність, відповідальність, делікатність, добровільність, доброзичливість, довіра, компетентність, об'єктивність, тактовність, толерантність.

2.4. Кризове консультування та психотерапія.

У 2 змістовому модулі (тема 2) розглядаються питання: особливості кризового консультування та психотерапії; принципи кризового консультування: анонімність, відповідальність, делікатність, добровільність, доброзичливість, довіра, компетентність, об'єктивність, тактовність, толерантність; види й техніки кризового консультування.

Тема 3. Духовний та психолого-соціальний аспект паліативного супроводу та патронажу людей похилого віку.

3.1. Огляд закордонного досвіду на прикладі Німеччини.

3.2. Сучасний стан паліативних служб на Україні.

У 2 змістовому модулі (тема 3) розглядаються питання: поняття паліативних служб, праця у паліативних службах України; огляд закордонного досвіду; огляд закордонного досвіду на прикладі Німеччини; сучасний стан паліативних служб на Україні.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очне (заочне)
1.	Тема 1. Психологічні особливості переживання особистістю криз дитинства та підліткового віку.	0/2
2.	Тема 2. Психологічні особливості переживання особистістю криз дорослості та похилого віку.	2/0
3.	Тема 3. Сімейні кризи Життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї.	2/0
4.	Тема 4. Дослідження кризових станів.	2/0
5.	Тема 5. Особливості кризового консультування та психотерапії	0/2
6.	Тема 6. Духовний та психолого-соціальний аспект паліативного супроводу та патронажу людей похилого віку.	2/0
7.	Разом	8/4

Тема 1. Психологічні особливості переживання особистістю криз дитинства та підліткового віку.

1.1. Поняття криз дитинства та їх роль у житті особистості.

1.2. Підліткова криза та кризи студентського віку (криза адаптації до умов навчання, криза «середини» навчання, криза випускника, криза відрахування) та дорослого віку.

Література

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія: навч. посіб. для ст-в вузів. К.: «Каравела», 2011. - 296 с.

2. Бовть О. Б. Психокорекційна робота з попередження агресивності дітей молодшого шкільного віку // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – Жовт – С. 21–22.

3. Зелінська Т. М., Михайлова І. В. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: «Каравела», 2009. – 272 с.

4. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

5. The course of lectures of general psychology. Part 1 / Budiyański N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2016. – 104 p.

6. The course of lectures of general psychology. Part 2 / Budiyański N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2017. – 100 p.

Електронні інформаційні ресурси

<http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>

Тема 2. Психологічні особливості переживання особистістю криз дорослості та похилого віку.

2.1. Кризи ранньої дорослості. Криза середини життя.

2.2. Криза виходу на пенсію та криза похилого віку.

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. для студ. ст. курсів психол. ф-тів та від-нь ун-тів. — Харків: Фоліо, 2006. — 237 с. 29.

2. Зелінська Т. М., Михайлова І. В. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: «Каравела», 2009. – 272 с.

3. Зелінська Т. М., Михайлова І. В., Демерс А. Е. Практикум із соціальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: «Каравела», 2012. – 232 с.

4. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

5. Помиткіна Л. В. Психодіагностика в процесі консультативної діяльності / Консультативна психологія:

підручник // І. С.Булах, В. У.Кузьменко, Е. О.Помиткін [та ін.]: – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – С.191-209.

6. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика. Прогностичні методики в клініці» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Вишталенко О. Д., Кириченко О.М., Юнг Н.В.. - Одеса : Букаев В.В.: - 2019.-36с.

7. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика.» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В.В.: - 2023.-32с.

Електронні інформаційні ресурси

<https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

Тема 3. Сімейні кризи Життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї.

3.1. Молода сім'я як особливий етап в структурі сімейного циклу.

3.2. Нормативні сімейні кризи і закономірний характер їх виникнення.

3.3. Психологічні причини сімейних криз. Ненормативні кризи в сім'ї.

Література

1. Зелінська Т. М., Михайлова І. В., Демерс А. Е. Практикум із соціальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.К.: «Каравела», 2012. – 232 с.

2. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

3. Помиткіна Л. В. Психодіагностика в процесі консультативної діяльності / Консультативна психологія: підручник // І. С. Булах, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін [та ін.]: – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – С.191-209.

4. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика. Прогностичні методики в клініці» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Вишталенко О. Д., Кириченко О. М., Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В. В.: - 2019.-36с.

5. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика.» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Юнг Н. В. - Одеса : Букаев В. В.: - 2023.-32с.

Електронні інформаційні ресурси

<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20448309>

<https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

Тема 4. Дослідження кризових станів.

4.1. Особливості психологічного супроводу та психологічної допомоги особистості, яка переживає кризовий стан.

4.2. Стратегії розв'язання життєвої кризи. Подолання життєвих криз як феномен.

4.3. Особливості функціонування Его-системи особистості у період кризи та після неї.

4.4. Реструктуризація системи відносин людини зі світом, оточуючими людьми. Зміна відношення до самого себе.

4.5. Перетворення мотиваційно-ціннісної та смислової систем людини.

4.6. Стратегії подолання життєвих криз та їх типологія.

Література

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія: навч. посіб. для ст-в вузів. К.: «Каравела», 2011. - 296 с.

2. Бовть О. Б. Психокорекційна робота з попередження агресивності дітей молодшого шкільного віку // Практична психологія та соціальна робота. — 2007. — Жовт.— С. 21–22.

3. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. для студ. ст. курсів психол. ф-тів та від-нь ун-тів. — Харків: Фоліо, 2006. — 237 с. 29.

4. Психологічна служба: методичні рекомендації до виконання контрольної роботи та підготовки до практичних занять / уклад. Л. В. Помиткіна – К.: НАУ, 2008. – 28 с.

5. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика. Проективні методики в клініці» для студентів

спеціальність 053 «Психологія» / Вишталенко О.Д., Кириченко О. М., Юнг Н. В.. - Одесса : Букаев В. В.: - 2019.-36с.

6. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика.» для студентів спеціальність 053 «Психологія» / Юнг Н. В.. - Одесса : Букаев В.В.: - 2023.-32с.

7. The course of lectures of general psychology.Part 1 / Budiyański N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V.V., 2016. – 104 p.

8. The course of lectures of general psychology. Part 2 / Budiyański N.F., Vishtalenko E.D., Yung N.V. – Odessa: publisher Bukaev V.V., 2017. – 100 p.

Електронні інформаційні ресурси

<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20448309>

<https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

Тема 5. Особливості кризового консультування та психотерапії

5.1. Поняття кризового консультування та його особливості.

5.2. Види й техніки кризового консультування.

5.3. Принципи кризового консультування: анонімність, відповідальність, делікатність, добровільність, доброзичливість, довіра, компетентність, об'єктивність, тактовність, толерантність.

5.4. Кризове консультування та психотерапія.

Література

1. Помиткіна Л. В. Психодіагностика в процесі консультативної діяльності / Консультативна психологія: підручник // І. С. Булах, В. У. Кузьменко, Е. О. Помиткін [та ін.]: – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – С.191-209.

2. Психологічна служба: методичні рекомендації до виконання контрольної роботи та підготовки до практичних занять / уклад. Л. В. Помиткіна – К.: НАУ, 2008. – 28 с.

3. The course of lectures of general psychology.Part 1 / Budiyański N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2016. – 104 p.

4. The course of lectures of general psychology. Part 2 / Budiyanskiy N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2017. – 100 p.

Електронні інформаційні ресурси

<https://www.apa.org/pubs/journals/amp/>

<https://www.tandfonline.com/toc/vsoc20/current>

Тема 6. Духовний та психолого-соціальний аспект паліативного супроводу та патронажу людей похилого віку.

6.1. Огляд закордонного досвіду на прикладі Німеччини.

6.2. Сучасний стан паліативних служб на Україні.

Література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. для студ. ст. курсів психол. ф-тів та від-нь ун-тів. — Харків: Фоліо, 2006. — 237 с. 29.

2. Зелінська Т. М., Михайлова І. В. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл..К.: «Каравела», 2009. – 272 с.

3. Зелінська Т. М., Михайлова І. В., Демерс А. Е. Практикум із соціальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл..К.: «Каравела», 2012. – 232 с.

4. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

5. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика. Проективні методики в клініці» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Вишталенко О. Д., Кириченко О. М., Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В. В.:.- 2019.-36с.

6. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика.» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В. В.:.- 2023.-32с.

Електронні інформаційні ресурси

<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20448309>

<https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>

Питання з курсу «Діагностика і корекція кризових станів вікового розвитку особистості»

1. Его – психологія: результат розвитку психоаналізу.
2. Епігенетичні принципи.
3. Розвиток особистості: психосоціальні стадії.
4. Психічне розвиток дитини дитячого віку.
5. Дитинство: базальне довіру – базальне недовіру.
6. Вроджені форми психіки і поведінки.
7. Психосоціальний розвиток в дитинстві.
8. Діагностика та корекція кризових станів дитинства.
9. Раніше дитинство: автономія – сором і сумнів.
10. Пізнання і поведінку в ранньому віці.
11. Психосоціальний розвиток в ранньому дитинстві.
12. Діагностика и корекція кризових станів в ранньому дитинстві.
13. Загальна характеристика розвитку дитини від одного року до трьох років.
14. Вік гри: ініціатива – вина.
15. Розвиток пізнавальних процесів і діяльності в дошкільному віці.
16. Діагностика и корекція кризових станів в дошкільному віці.
17. Шкільний вік: працьовитість - неповноцінність.
18. Розумовий і поведінковий розвиток молодшого школяра.
19. Психосоціальний розвиток в ранньому дитинстві.
20. Діагностика и корекція кризових станів молодшого школяра.
21. Юність: его-ідентичність – рольове змішання.
22. Інтелектуальний розвиток в підлітковому і юнацькому віці.
23. Психосоціальний розвиток в підлітковому і юнацькому віці.
24. Діагностика и корекція кризових станів в підлітковому і юнацькому віці.
25. Рання зрілість: інтимність – ізоляція.

26. Фізичне та когнітивний розвиток в ранній дорослості.
27. Психосоціальний розвиток в ранній дорослості.
28. Фізичне та когнітивний розвиток в ранній дорослості.
29. Діагностика и корекція кризових станів в ранній зрілості.
30. Середня зрілість: продуктивність – інертність.
31. Фізичне та когнітивний розвиток в середній дорослості.
32. Психосоціальний розвиток у середній дорослості.
33. Діагностика и корекція кризових станів у середній зрілості.
34. Пізня зрілість: его-інтеграція – відчай.
35. Фізичне та когнітивний розвиток в пізньої дорослості.
36. Психосоціальний розвиток в пізньої дорослості.
37. Діагностика и корекція кризових станів в пізньої зрілості.
38. Психологічні особливості переживання особистістю криз дитинства та підліткового віку.
39. Поняття криз дитинства та їх роль у житті особистості.
40. Підліткова криза та кризи студентського віку (криза адаптації до умов навчання, криза «середини» навчання, криза випускника, криза відрахування) та дорослого віку.
41. Психологічні особливості переживання особистістю криз дорослості та похилого віку.
42. Кризи ранньої дорослості.
43. Криза середини життя.
44. Криза виходу на пенсію та криза похилого віку.
45. Сімейні кризи.
46. Життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї.
47. Молода сім'я як особливий етап в структурі сімейного циклу.
48. Нормативні сімейні кризи і закономірний характер їх виникнення.
49. Психологічні причини сімейних криз.
50. Ненормативні кризи в сім'ї.
51. Особливості психологічної допомоги у кризових станах вікового розвитку особистості. Діагностика та корекція.

- 52. Дослідження кризових станів.
- 53. Особливості психологічного супроводу та психологічної допомоги особистості, яка переживає кризовий стан.
- 54. Стратегії розв'язання життєвої кризи.
- 55. Подолання життєвих криз як феномен.
- 56. Особливості функціонування Его-системи особистості у період кризи та після неї.
- 57. Реструктуризація системи відносин людини зі світом, оточуючими людьми.
- 58. Зміна відношення до самого себе.
- 59. Перетворення мотиваційно-ціннісної та смислової систем людини.
- 60. Стратегії подолання життєвих криз та їх типологія.
- 61. Особливості кризового консультування та психотерапії.

Рекомендована література

Основна

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія: навч. посіб. для ст-в вузів. К.: «Каравела», 2011. - 296 с.

2. Бовть О. Б. Психокорекційна робота з попередження агресивності дітей молодшого шкільного віку // Практична психологія та соціальна робота. — 2007. — Жовт.— С. 21–22.

3. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. для студ. ст. курсів психол. ф-тів та від-нь ун-тів. — Харків: Фоліо, 2006. — 237 с. 29.

4. Зелінська Т. М., Михайлова І. В. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл..К.: «Каравела», 2009. – 272 с.

5. Зелінська Т. М., Михайлова І. В., Демерс А. Е. Практикум із соціальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл..К.: «Каравела», 2012. – 232 с.

6. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

7. Помиткіна Л.В. Психодіагностика в процесі консультативної діяльності / Консультативна психологія: підручник // І. С.Булах, В. У.Кузьменко, Е. О.Помиткін [та ін.]: – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – С.191-209.

8. Психологічна служба: методичні рекомендації до виконання контрольної роботи та підготовки до практичних занять / уклад. Л. В. Помиткіна – К.: НАУ, 2008. – 28 с.

9. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика. Проєктивні методики в клініці» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Вишталенко О. Д., Кириченко О. М., Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В.В.: - 2019.-36с.

10. Методичні рекомендації до курсу «Клінічна психодіагностика.» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Юнг Н. В.. - Одеса : Букаев В. В.: - 2023.-32с.

11. The course of lectures of general psychology. Part 1 / Budiyanskiy N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2016. – 104 p.

12. The course of lectures of general psychology. Part 2 / Budiyanskiy N. F., Vishtalenko E. D., Yung N. V. – Odessa: publisher Bukaev V. V., 2017. – 100 p.

Додаткова

1. Бурлачук Л. Словарь-справочник по психодиагностике., 2008. 686 с. Режим доступа: <https://obuchalka.org/tag/burlachuk/>

2. Кошлань І. Г. Психологічні особливості емоційності підлітків та стилі сімейного виховання: Автореф. дис. канд. психол. наук, Одеса, 2005. – 20 с.

3. Козубовська І. В. Рання профілактика протиправної поведінки неповнолітніх (психолого-педагогічний аспект): Автореф. дис. доктора. пед. наук, К., 2006. – 48 с.

4. Ліщинська О. А. Активність деструктивних організацій як загроза безпеці спільноти / О. А. Ліщинська // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. – 2008. – №1. – С. 45-56.

5. Лобанова А. С. Робота з підлітками – девіантами: Соціологічний та психологічний аспекти .К.: «Каравела», 2017. – 263 с.

6. Юнг Н. В., Кирилішина М. Г., Булгак Е. Д.. Дослідження психологічних особливостей підлітків із соціальною тривожністю. Науковий журнал «Габітус».- 2022 . Вип. № 39 – С.136-139.

7. Юнг Н.В., Смокова Л.С., Дикина Л.В. Диференціальна психологія. НМП для студентів зі спеціальністю «Психологія»./ 2021. -64 с.

8. Юнг Н. В., Смокова Л. С., Кологривова Н. М. Роль соціума у формуванні особистості підлітка. Науковий журнал «Габітус». 2021. Вип. № 24 – С.118-125.

9. Юнг Н. В., Ковальська Х. Л. Психології особливості впливу групи на особистість на прикладі студентських груп.

«Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки». 2020 - №6 – С.151-156.

10. Юнг Н. В. , Розенберг І. Л., Калашник С. К. Система ціннісних орієнтацій при побудові життєвої перспективи у юнацькому віці» Науковий журнал «Габітус». 2020. Вип 19. С.202-208.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://appsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv>
2. <https://www.apa.org/pubs/journals/amp/>
3. <https://www.tandfonline.com/toc/vsoc20/current>
4. <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20448309>

Навчальне видання

**ДІАГНОСТИКА І КОРЕКЦІЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ
ВІКОВОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ**

*Методичні рекомендації
для студентів спеціальності 053 «Психологія» другого
(магістерського) рівня вищої освіти*

Укладач
Юнг Наталія Володимирівна

Підп. до друку 14.06.23 Формат 60х90/16.Папір офсетний
Гарн. «Times» Друк цифровий. Ум.друк. арк. 2.
Наклад 500 пр.

Видавець Букаєв Вадим Вікторович
вул.Пателеймонівская 34, м. Одеса, 65012
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК №2783 від 02.03.2007 р.
Тел.094964393, 0487431393 email – 7431393@gmail.com